



## Modersmålet och litteratur, provet i läskompetens 10.3.2020

Bedömningsstöd för svarets innehållsaspekter 12.5.2020

Detta slutgiltiga bedömningsstöd för svarens innehållsaspekter motsvarar de slutgiltiga beskrivningarna av goda svar som avses i Studentexamensnämndens allmänna föreskrifter och anvisningar då det gäller modersmålsprovet i läskompetens. Uppgiften om hur bedömningsgrunderna tillämpats på examinandens provprestation utgörs av de poäng som examinanden fått för sin provprestation, de kriterier som anges i föreskrifterna för provet i modersmålet samt det slutgiltiga bedömningsstödet för svarens innehållsaspekter och de övriga föreskrifter gällande bedömningen som nämnden gett i sina föreskrifter och anvisningar.

[https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston\\_tiedostot/Ohjeet/Koekohtaiset/sv\\_foreskrifter\\_modersmalet\\_digitala\\_provet.pdf](https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Koekohtaiset/sv_foreskrifter_modersmalet_digitala_provet.pdf)

Det slutgiltiga bedömningsstödet för svarens innehållsaspekter beskriver inte nödvändigtvis alla innehållsaspekter som kan godkännas i en uppgift. Också annat än det som nämns i dessa beskrivningar kan godkännas i ett svar. Utmärkta svar behöver inte innehålla alla de iakttagelser och slutsatser som tas upp här. Eventuella bedömningsmarkeringar i provprestationerna anses vara jämfällbara med anteckningar och sålunda ger de, eller avsaknaden av markeringar, inte direkta uppgifter om hur bedömningsgrunderna tillämpats på provprestationen.



## Del I: Fack- och medietexter

### 1. Debattanalys (18 p. + 12 p.)

I den tvådelade uppgiften består materialet av en inspelad studiodebatt om ämnet flödesradio. I debatten deltar en programledare och två inbjudna gäster. Gästerna representerar olika åsikter i fråga om samtalsämnet. Debatten är arrangerad av Hufvudstadsbladets (numera nedlagda) webbkanal Studio HBL. De två deluppgifterna fokuserar på interaktionen mellan de två diskussionsdeltagarna och mellan programledaren och diskussionsdeltagarna. I uppgiften betonas framför allt interaktionen i debatten, inte samtalsämnet.

#### 1.1. (18 p.)

I ett gott svar förväntas examinanden beskriva samspelet och dynamiken i diskussionen genom att till exempel lägga märke till och beskriva **ställningstaganden, kroppsspråk, gester, språkliga medel, ordval och sätt att argumentera. Också inspelningsrelaterade aspekter som till exempel bildvinklar och personernas placering är en del av situationen.**

Ett gott svar förutsätter att examinanden kan ringa in de olika roller som diskussionsdeltagarna har i debatten. Programledaren **Andrea Svanbäck** leder diskussionen och representerar arrangören (Hufvudstadsbladet/ HBL). **Tua Ranninen** har skrivit en kritisk kolumn om samtalsämnet och representerar den kritiska sidan i debatten (åsikt: mot flödesradio). **Eva Frantz** deltar som representant för radion och försvarare av programformatet (åsikt: för flödesradio). Interaktionen i debatten låter sig till stor del beskrivas utifrån dessa **roller** och **positioner**. Övrigt som man kan lyfta fram i sitt svar är bland annat:

#### Programledarens roll i debatten

- Programledaren Andrea Svanbäck leder diskussionen genom att hålla i trådarna, ställa frågor och tilläggsfrågor och rikta sig till deltagarna. Hennes roll är central för diskussionen.
- Programledaren har initiativet och öppnar diskussionen.
- Programledaren har en neutral inställning till samtalsämnet.
- Programledaren understryker sina frågor med gester och kroppsspråk. Hon är också den enda som har ett manuskript att utgå från.



### Interaktion och kroppsspråk:

- Personerna interagerar; ser på varandra, bekräftar med gester, nickanden och leenden, riktar sig till varandra, uttrycker sig med ansiktsuttryck och kroppsspråk. Deltagarna sitter också på ett visst sätt i förhållande till varandra.
- Personerna tilltalar varandra, riktar sig till varandra och nämner varandra vid namn (*du, inte är det dig jag har någonting emot, Tuas kolumn, vi gör, där håller jag inte med dig*)
- Diskussionsdeltagarna håller ett visst avstånd till varandra. Diskussionsledaren sitter mittemot deltagarna.
- Deltagarna avslöjar sina sinnesstämningar och åsikter genom pauser, omtagningar, hummanden och upprepningar.
- Eva Frantz visar sina känslor både genom minspel och ordval, hon medger att hon blivit sårad. Hon vänder sig till och talar ofta enbart till programledaren och använder kroppsspråk och understryker inläggen med gester och pekningar.
- Också Tua Ranninens kroppsspråk med gester och ansiktsuttryck understryker hennes inlägg i debatten.

### Språkliga medel som används i debatten:

- Programledaren citerar Ranninens starka uttalanden, t.ex. *grasserande pest*. Tua Ranninen svarar med starka språkliga bilder (*varböld, explosion, vulkanutbrott*).
- Eva Frantz använder sig av ett målande språk, metaforer, effektfulla upprepningar och laddade ordval (*en sjuherrans frukost, man måste vara lite knäpp*).
- Eva Frantz tilltalar Tua Ranninen genom specifika ordval (*det kanske är pladder i dina öron*).
- I debatten används många laddade ordval (*pladdra, oherrans, knäpp, trampar vatten, det meningslösa babblet, saknar bildning*).
- Eva Frantz inlägg utformar sig till ett slags monolog som är betydligt längre än de två andra deltagarnas inlägg.

Ett gott svar behöver inte innehålla ett stort antal olika detaljiakttagelser. Huvudsaken är relevanta iakttagelser och slutsatser som vittnar om förmåga att beskriva interaktionen.



I ett svar som vittnar om kritisk och kulturell läskompetens inser examinanden att debatten är arrangerad på ett visst sätt, och att inspelningen, bildvinklar och klipp också påverkar det intryck tittaren får av debatten. Redaktörerna för programmet väljer vad och vem vi ser. Reflektion kring deltagarnas ålder och åsikter kan också vara uttryck för kritisk och kulturell läskompetens.

### 1.2. (12 p.)

Ett gott svar i deluppgiften förutsätter insikt om diskussionsdeltagarnas roller i debatten. Programledaren Andrea Svanbäck startar diskussionen och fördelar inläggen genom att ställa frågor till de två deltagarna. Eva Frantz har en försvarsposition. Hennes roll är att försvara flödesradio mot de åsikter och argument som Tua Ranninen framfört redan före debatten och som hon framför under debatten. Examinanden förväntas ringa in hennes position och utvärdera hur trovärdig och övertygande hon är, och också utvärdera hur Tua Ranninen lyckas utmana henne. Programledaren Andrea Svanbäcks roll bör också kommenteras i ett gott svar.

I svar som vittnar om kritisk och kulturell läskompetens tar examinanden utgångspunkt i **syftet med debatten**. I utvärderingen av diskussionsdeltagarnas insatser kan man till exempel ta fasta på följande frågor:

- Varför har debatten ordnats?
- Varför har man ställt Tua Ranninen och Eva Frantz mot varandra i debatten? Är det en konstruktiv lösning?
- Hur styr Andrea Svanbäck som diskussionsledare debatten?
- Hur klarar programledaren av sin uppgift?
- Hur lyckas Tua Ranninen motivera sina åsikter?
- Hur klarar Eva Frantz av sin försvarsposition och hur klarar hon av att försvara flödesradio i debatten?
- Är Eva Frantz övertygande? Om inte – varför i så fall?
- Hos vem ligger åskådarens sympatier?

Att konstatera att debatten äger rum i en viss kontext (studio, bildvinklar, HBL som arrangör) är förtjänstfullt.

Videoklipppet visar inte debatten i sin helhet (slutet är bortklippt). Examinanden förväntas i sitt svar inte notera eller reflektera över hur debatten fortsätter, men det är förstås möjligt.



## 2. Argumentation och visuella medel (18 p. + 12 p.)

I den tvådelade uppgiften förväntas examinanden kunna analysera argumentation och visuella medel i en populärvetenskaplig text. Texten som står i fokus är Fred Pearces artikel *Desarmera befolkningsbomben* som publicerats i tidskriften *Vår planets framtid* 9/2018.

### 2.1. (18 p.)

I artikeln argumenterar skribenten Fred Pearce för att överkonsumtion är ett större globalt hot än befolkningsökning, men att det också finns hopp för mänskligheten. Argumentationen i artikeln är uppbyggd så att Pearce inledningsvis visar att hotet om överbefolkning (*befolkningsbomben/befolkningsexplosionen*) inte är så allvarligt som många tror. Det allvarligare hotet är överkonsumtionen. Fred Pearce har samtidigt en optimistisk syn på framtiden. Han ser att hotet om överkonsumtion kan hejdas.

Ett gott svar kan till exempel bygga på iakttagelser kring **premiss, tes, argument, motargument** och **retoriska medel**. Tesen i artikeln är tanken om att överkonsumtion är ett större och allvarligare hot än befolkningsökningen. Tanken finns redan i rubriken på artikeln: Metaforen *Desarmera befolkningsbomben* antyder att befolkningsökningen inte är ett hot. I stället talar Pearce längre fram om *konsumtionsbomben* som en betydligt farligare bomb.

**Argument som stöder tesen** om att befolkningsökningen inte är ett lika stort hot som överkonsumtionen är till exempel:

- att kvinnor världen över föder färre barn
- de positiva konsekvenser som klimatmötet i Paris kan medföra
- folkhälsorevolutionen
- den gröna revolutionen
- utvecklingen av tekniska lösningar.

Hotbilderna för överbefolkningen ifrågasätts en efter en genom att Pearce inger läsaren hopp om att världens undergång kanske är möjlig att undvika och att många skräckscenarier redan stoppats. Prognosen för en bättre framtid, utgående från olika tidsperspektiv, sjunkande nativitet och en starkare ekonomi i relation till stabila utsläpp gör enligt skribenten framtidsforskare positiva till tekniska framsteg.



Överbefolkningen som tidigare setts som ett hot upplevs inte längre så farlig eftersom det föds färre barn – i hög grad av fri vilja – och tack vare framsteg och utveckling inom medicin och utbildning.

**Att överkonsumtionen är ett större hot än befolkningsökningen** framgår till exempel i följande detaljer:

- Ingressen, där det direkt konstateras att överkonsumtion är ett större hot än befolkningstillväxten.
- Mellanrubriken *Konsumtionsdilemmat* och avsnittet som följer därpå.
- Ordval som *undergångsscenario*, *konsumtionsbomb* och *skrämmande*.
- De avgörande faktorerna som nämns: *antalet människor, vad de konsumerar och hur de producerar det som konsumeras*.
- Konstaterandet om att det stora problemet nu handlar mindre om hur många vi är och mer om konsumtion.
- Siffrorna som visar att konsumtionen och produktionen av det som konsumeras kommer att öka.

**Premisserna** och **värderingarna** i artikeln framgår bland annat genom värdeomdömen och exemplifieringar, skribenten talar om *skrämmande siffror om forskare som fruktar* och om ett *undergångsscenario*.

Argumentationen förs fram genom faktapresentation, allmänna konstateranden och via hänvisningar till forskare och experter (auktoritetsargument).

**Omtalet** i artikeln är sakligt. Retoriskt använder Fred Pearce pronomenet "vi" i omtalet för att beteckna mänskligheten, omfatta läsaren och göra hen till en delaktig aktör (**ethos**). Pearce presenterar **faktaargument** genom hänvisningar till statistik från FN och till vad forskare konstaterat (**logos**). Även **pathos** finns med i många laddade ordval och i den optimistiska, lösningsorienterade synen på problematiken. De källor som förekommer i texten är implicit insatta som hänvisningar till forskare, experter och påverkare.

Kritisk och kulturell läskompetens uppvisar examinandena om hen till exempel kan läsa artikeln genremedvetet (populärvetenskaplig artikel) eller sätta diskussionen i en vidare global kontext. Det är utmärkt om examinandena på ett eller annat sätt konstaterar att diskussionen kretsar kring samtida och samhällsligt centrala begrepp som demografi, konsumtion och produktion.



## 2.2. (12 p.)

I uppgiften förväntas examinanden kunna analysera och beskriva hur visuella medel används i artikeln *Desarmera befolkningsbomben*. I ett gott svar framgår det att de visuella medlen används för att på olika sätt illustrera och förstärka innehållet i artikeln, göra texten attraktiv och locka potentiella läsare att börja läsa artikeln. I ett svar som visar på kritisk och kulturell läskompetens uppvisar examinanden genremedvetenhet och insikt i hur bilder, illustrationer och layout stöder och stärker det budskap som förs fram i artikeln.

Artikeln har många visuellt slagkraftiga och färggranna element, och layouten bildar tillsammans med innehållet en tydlig tematisk helhet. Fotografierna har getts stort utrymme i artikeln. Förutom dem består de visuella elementen dels av illustrationer, citat, textutdrag, bildtexter och en faktaruta, dels av rubriker, en ingress, brödtext och mindre detaljer som till exempel uppgifter om skribenten och en hänvisning till BBC för mer information om ämnet.

Bilderna i artikeln illustrerar nyckelord i texten: stor befolkning, fertilitet, grön revolution och teknisk utveckling. Faktarutan visar en tidsaxel över befolkningsutvecklingen och bildtexterna förtydligar det visuella budskapet. De citat och plock ur brödtexten som markerats med större typsnitt och med röd färg upprepar de viktigaste argumenten för en hoppningivande framtid. Bilderna lockar till läsning och förtydligar texten samt lyfter fram det relevanta i budskapet i artikeln och populariserar ett annars rätt tungt ämne som utan illustrationer och det läsarmedvetna omtalet kunde kännas tyngre att ta till sig.

I ett gott svar förväntas examinanden bilda sig en uppfattning om de centrala visuella medlen och koppla ihop dem med innehållet och argumentationen i texten. För att nå upp till kritisk och kulturell läskompetens ska examinanden utgå från syftet med de visuella medlen och komma fram till vad medlen tillför läsningen och hur de stöder argumentationen i texten. Det är utmärkt om analysen också vittnar om genremedvetenhet och till exempel innehåller en iakttagelse om att användningen av visuella medel är typisk för populärvetenskapliga texter.

En liten del av examinanderna hade i sitt svar på uppgiften utgått från odt-filen där artikeln endast syntes som skriven text.



En förutsättning för ett gott svar i uppgiften var att examinanden förstått vad som menas med visuella medel eller visat att hen förstått att det är något visuellt eller på ett eller annat sätt bildrelaterat som efterlyses i uppgiften. I svaren som utgått från odt-filen beaktades bland annat:

- Typografiska medel: layout, placering av rubriker, styckeindelning, typsnitt, framhävda citat.
- Språkliga medel: bildspråk, liknelser, metaforer.
- Visuella föreställningar: bilder och föreställningar som uppstår och skapas i huvudet på läsaren.
- Bildrelaterade begrepp: världsbild, lägesbild, uppfattning av världen.

Också övrigt kunde beaktas i svaren förutsatt att det hade en koppling till det visuella. Särskilda förtjänster i svaren var iakttagelser och slutsatser kring de visuella medlens funktioner och konventioner. Goda svar förutsatte förmåga att identifiera detaljer och uppfatta förhållanden mellan de visuella medlen, innehållet i artikeln och läsaren.

Samma visuella medel och element som beaktades i svaren som utgått från odt-filen, beaktades också i de svar som utgått från pdf-filen.

## **Del II: Skönlitterära och andra fiktiva texter**

### **3. Resonemanget i en essä (30 p.)**

Materialet för uppgiften består av essän *Ägg* ur Karl Ove Knausgård's verk *Sommar*. Boken består av dagboksanteckningar och fristående texter där resonemanget ofta utgår från vardagliga händelser och iakttagelser.

Texten *Ägg* kan karakteriseras som en essä utgående från innehållet, det reflekterande greppet, det subjektiva perspektivet och de språkliga och stilistiska medlen i essän. Liksom essäer i allmänhet innehåller *Ägg* element av olika genrer, vilket gör det möjligt för examinanden att närma sig texten med olika sorters begrepp, kopplade till exempel till skönlitteratur, självbiografiskt skrivande eller argumentation. Jaget i essän är en jag-berättare som kan kallas Knausgård.





I uppgiften förväntas ett svar där examinandena kan lyfta fram det ämne som resonemanget kretsar kring. Svaret ska visa hur resonemanget är uppbyggt, var det inleds och hur det framskrider. Ett gott svar förutsätter en tolkning av essäns centrala tanke eller tankar. Att förstå olika betydelseskikt och kunna beakta essäistiska genredrag vittnar om kritisk och kulturell läskompetens. Det är förtjänstfullt om examinandena också kan visa på samband mellan till exempel språkliga medel och resonemanget i essän.

### **Hur resonemanget framskrider**

Essän bygger bland annat på ingredienser ur berättarens liv: minnen och glimtar ur det förflutna och nuet. I övergångarna mellan dessa innehåller essän reflektioner kring vad och hur livet är. Texten tar avstamp i berättarens barndomsupplevelser, fortsätter med reflektioner kring livet och återanknyter i avslutningen till berättarens personliga upplevelser. De personliga upplevelserna samverkar med reflektionerna kring livet.

Det går att urskilja fyra etapper i hur resonemanget framskrider i essän. Etapperna tillför olika aspekter till resonemanget:

1. Beskrivningen av söndagsstämningen i barndomen
  - Resonemangets utgångspunkt: Ordning, fred och fullständig harmoni råder i livet.
2. Beskrivningen av hur ägget äts upp och krossas
  - Vändpunkt i resonemanget: Ägget krossas och söndagsfriden bryts, en vändning från harmoni till kaos inleds.
3. Reflektionerna kring livet och t.ex. naturen
  - Fördjupning av resonemanget: Berättaren ifrågasätter livets harmoni och påvisar att livet är kaotiskt.
4. Beskrivningen av ett ögonblick i nuet
  - Resonemanget knyts ihop: Den absurda scenen fungerar som ett slags bevis på att livet är kaotiskt.

### **Byggstenar i resonemanget**

I ett gott svar kan man utöver etapperna också bland annat lyfta fram följande innehållsliga, berättartekniska och språkliga element som bygger upp resonemanget:

- **Ägget** fungerar som utgångspunkt och återkommande element i texten. Via ägget framför berättaren sina tankar. Ägget beskriver både livets harmoni och dess kaos.



- **Berättarens närvaro** präglar och sammanbinder resonemanget. Berättarens minnen och påståenden om livet framgår t.ex. i konstateranden som *vi gick aldrig i kyrkan, till middag serverades en så kallad söndagsmiddag*. Jagperspektivet stärker essäns subjektiva framtoning. Berättarens röst hörs också i betoningar (*Ja, det var som om det var...*) och nyanser (*små stick av salt som liksom strålade ur den mjuka massan*).
- **Motsättningar** gör resonemanget dialogiskt (ordning - oordning, barndom–vuxenhet, det förflutna - nuet, rymden/universum - livet på jorden). En liknande effekt medför **jämförelserna** (berättaren krossar ägget med sked/kycklingen som också krossar ägget/mammans äggkokning/hur det hela och fulländade ägget deformeras och blir som livet)
- Resonemanget framskrider bl.a. genom **beskrivande och berättande inslag** där **tempot** också spelar en roll. Den inledande beskrivningen av söndagsstämningen skapar en uppfattning av att livet är harmoniskt, felfritt och stillsamt. Det avslutande, uppskruvade berättande inslaget fungerar som en kontrast genom den absurda bildsekvensen som framförs i högt tempo.
- Resonemanget utvecklas i **långa, flerdelade meningar med utvikningar**. Resonemanget kan t.ex. som i avslutningen plötsligt i en mening övergå från reflektion till beskrivning av en händelse.
- I texten används språkliga medel som är typiska för skönlitteratur, t.ex. beskrivande verb och liknelser (*Livet slår sönder ordningen*), nyanserade och målande adjektiv (*taggigt, räfflat, kantigt, knöligt, ojämnt, hopprört, gränslöst*) och talspråkliga drag (*Ja, det var som om det var...*).
- Berättaren hänvisar också till några skapelseberättelser för att stärka uppfattningen av kaosets roll i livet.

En god analys av essän tangerar ofrånkomligt de frågor som essän handlar om: Är livet till sitt väsen präglat av ordning, regelbundenhet och harmoni eller oordning och kaos? Berättaren för fram olika bevis för att livet inte är harmoniskt som ett helt hönsägg eller regelbundet som himlakropparnas rörelser i universum. Händelserna under livets gång visar att livet präglas av överraskningar och okontrollerade och absurda händelser. Även andra tolkningar är möjliga. I tolkningen kan man också till exempel betona skillnader i barnets och den vuxnes syn på livet.



#### 4. Den dramaturgiska kurvan (30 p.)

Materialet i uppgiften består av ett utdrag ur Monika Fagerholms roman *Underbara kvinnor vid vatten* och ett filmklipp ur Claes Olssons filmatisering av romanen. I uppgiften förväntas examinanden analysera den dramaturgiska kurvan i filmklippet och jämföra den med romanutdraget.

Ett gott svar förutsätter att examinanden känner till analysredskapet dramaturgiska kurvan och kan tillämpa det. I utmärkta svar ska termerna i den dramaturgiska kurvan vara så exakta som möjligt. I goda svar krävs inte nödvändigtvis att examinanden exakt nämner de sex termerna. Huvudsaken är att examinanden kan urskilja en dramaturgisk kurva, namnge och förstå sig på de centrala elementen, ge exempel ur filmen och jämföra med romanutdraget. Examinanderna kan inordna händelserna på aningen olika sätt. Svar som inte direkt motsvarar den dramaturgiska kurvans begrepp, men som ändå fokuserar på samma sak, det vill säga dramaturgin, kan godkännas.

I stora drag följer filmklippet och romanutdraget följande dramaturgiska kurva:

##### 1. Anslag

- Ett tydligt anslag med fiskedraget och födelsedagsscenen inleder filmklippet och antyder att något ska hända. Anslaget har drag av presentation eftersom åskådaren också får se miljön och personerna.
- I romanutdraget landar läsaren mitt i händelseförloppet där konflikten mellan barnen börjar då Renée rycker åt sig Thomas kastspö (i fördjupnings- och konfliktupptrappingsfasen).

##### 2. Presentation

- Thomas, hans föräldrar, hans vän Renée och fiskedraget presenteras. Åskådaren får se strandmiljön och konflikten inleds.
- I romanutdraget sker samma presentation senare och är mer detaljerad än i filmen. För övrigt innehåller romanutdraget inte en lika tydlig presentation.

##### 3. Fördjupning

- Fördjupningen från anslaget till konflikten sker mycket snabbt i filmklippet. Renée vill också fiska och sliter kastspöet ur Thomas händer.
- Fördjupningsfasen är mer detaljerad och utdragen i romanutdraget än i filmklippet.
- Fördjupningen och konfliktupptrappingen är svåra att skilja åt.



#### 4. Konfliktupptrappning

- I beskrivningen av slagsmålet stärker filmens audiovisuella medel upptrappningen av konflikten. Sekvensen är kort i förhållande till romanutdraget. Beskrivningen av Thomas rädsla och ensamhet är betydligt mer utförlig i romanen än i filmen. Stämningen blir mörkare både i romanen och filmen.
- I romanutdraget beskrivs konfliktupptrappningen med språkliga medel, dramatiskt, detaljerat och mångsidigt.

#### 5. Konfliktupplösning

- Då Thomas biter Renée börjar upplösningen av konflikten både i filmen och i romanen. Efter slagsmålet med Renée fortsätter spänningen för Thomas del eftersom han drabbas av skrällen för att överges av sin mamma Bella. Han letar efter henne.
- Konfliktupplösningen sker i ett snabbare tempo i filmen än i romanutdraget. Det innebär också att många detaljer i texten inte alls beskrivs i filmen.

#### 6. Avtoning

- Scenen avslutas på ett liknande sätt i filmen och boken. Bella omfamnar och tröstar sin son; dramatiken tonar av. Samtidigt sker en vändning i vädret i romanutdraget: *slutar regnet och det blir klart och sol igen*. Vädret spelar en större roll i romanen än i filmen.

I beskrivningen av den dramaturgiska kurvan är konflikten mellan Renée och Thomas central, men spänningen trappas också upp genom Thomas rädsla för att bli övergiven. Filmklippet inleds med ett tydligt **anslag** (1.) och avslutas med en tydlig **avtoning** (6.) och däremellan finns en tydlig **konflikt**. Det är särskilt **fördjupningen** (3.) och **konfliktupptrappningen** (4.) som inte är lika lätta att skilja åt i filmklippet som i romanutdraget. Det är bra om examinandan noterar detta. Det är också bra om examinandan noterar att det finns ett litet glapp mellan termerna och scenen som står i fokus.

Romanen och filmen har olika medel för att föra fram berättelsen och beskriva konflikten. I filmen används bild (t.ex. på personer, miljö och händelser) och ljud (t.ex. repliker, musik, bakgrundsljud). I romanen används andra språkliga och berättartekniska medel (t.ex. meningar, stycken, metaforer). Musiken i filmen speglar stämningar och illustrerar handlingen, särskilt i slagsmålet på bryggan och i situationen när Thomas panikslagen letar efter mamma för att berätta vad som hänt med det nya draget han fick i födelsedagspresent.



I romanen beskrivs detaljer sinnligt och nyanserat, till exempel hur röklukten tränger upp i Thomas näsborrar för att han är så arg. Verben driver fram handlingen på ett tydligt sätt: *kastar sig över henne bakifrån, får omkull henne på bryggan, hamrar knytnävarna mot hennes mage, tänder slår ihop i hud*. Slagsmålsscenen verkar som om den tog längre tid i romanen än i filmen.

Ett gott svar förutsätter förståelse för konflikten mellan Thomas och Renée i scenen som beskrivs, men inte en mer ingående tolkning av konflikten. För att riktigt förstå vad som ligger bakom konflikten borde man känna till hela filmen eller romanen, vilket inte krävs i denna uppgift. I svar som vittnar om kritisk och kulturell kompetens kan examinanden till exempel konstatera att vissa skillnader mellan filmen och romanen beror på de olika mediernas möjligheter och begränsningar.